

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

Városi, megyei, a fejemegyei gazdasági-egylet, községi jegyzők, iskolatanács és a tanítók egyletének

A lap ára
háshoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Hirdetmény
a bélyegdijon felül, minden három hasábos petisors:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

44. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményekérti díjak a „kiadó-hivatal”
Klökner Péter könyvkereskedésében vétetnek fel.

Nyilttérbeni közlemények után három hasábos petisorsért
10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Franciaország borkezeléséről.

Chalons sur Marne, oct. 15. 1872.

A nm. m. kir. kereskedelmi ministeriumtól oly szerencsés lévén, a francia szőlészet, borászat és pezsgőbor-gyártás tanulmányozása végett kiküldetést nyerni, körülbelül mint egy hó előtt hagytam el hazámat.

Többféle ajánlóleveleim közül, melyekkel el voltam látva, leghathatósabb ó excellentiája gróf Zichy Ferencz ur által kegyesen adott, s Jacquesson és de Mar urakhoz szóló két levelem volt.

Jacquesson ur eddigi tulajdonosa, de Mar ur pedig igazgatója a Jacquesson et Fils cég alatt, még a mult században alapított s nálunk is ismert, az ugynevezett Champagne közepén fekvő, Chalons sur Marneban lévő igen nagyszerű pezsgőgyárnak.

A Rajnavidékén egypár szőlészetet röviden megtekintve először is tehát Chalonsba vittem magam a vasuttal.

Ó excellentiája gróf Zichy Ferencz ur és kormányunknak is ajánlólevele folytán, mindenütt majdnem várákosáson és reményemen túl udvariasan fogadtattam; s több gyár- és szőlőbirtokosnál teljes szabadságot nyertem, a gyári-helyiségek, valamint pinczék és présházak bármikori meglátogatására; mi több, kaptam nyiltleveleket, melyekben az illető felügyelők utasítva voltak, minden kérdéseimre kielégítő teljes magyarázatot adni.

Eddig Felső-Franciaországban s az ugynevezett Champagneban 3 pezsgőgyárt és öt nagyobb szőlőbirtokost látogattam meg, de mindenütt napokat töltve, volt alkalmam elég, egy a pezsgőgyártás, va-

lamint a szőlészet és borászat legmélyébe teljesen behatolni. — S meglehetnek győződve tisztelt olvasóim, hogy én ezen alkalmat a tölem kitelhető módon a lehetőség maximumáig fel is használtam.

Hazámból azon meggyőződéssel indultam utnak, hogy a francia borkezelés és pezsgőgyártás, valamint borkereskedés is, mint nálunk többé vagy kevésbé bizonyos titkokon alapszik. — De igen nagy örööm és megnyugvásomra szolgált, meggyőződhetnem arról, hogy itt a szőlészet, valamint a borkezelés általán véve tudományon, szakképzettséggel párosult tapasztaláson, szorgalmon s a gazdászati ezen ágában fekvő nagy tőkéken alapszik. — Nemkülönbön azon körülménynek tulajdonítható a francia borászat előrehaladottsága, hogy a bor még mint szőlő, kerül már kellő tőkékkel, s ennek folytán különféle czélszerű helyiségekkel, gépekkel és a szükséges értelemmel ellátott, részint borkereskedők, részint nagyobb szőlőbirtokosok kezébe.

Nálunk minden egyes bármí csekély szőlőbirtokos is, maga szedi le szőlőjét, és úgy piszkosan, rothadtat, éretlent, penészeset, földeset a jóval együtt a mint épen szedi maga tiporja ki mosatlan lábbal, és préseli el, a többnyire legprimitívabb állapotban sinlódó présén; czukor- és savtartalomra minden tekintet nélkül szürvén bele az így támadt utálatos folyadékot, még piszkosabb és utálatosabb hordóiba, azt legtöbb esetben erjedés előtt és után is vízzel szaporítván, gyengítvén.

Már most kérdem tisztelt olvasóim, hogyan válják az ilyes utálatos zagyvalékból jó bor?

Talán az erjedésnek legyen feladata a gondtalanságuk végett elkövetett hibákat pótolni?

Vagy a bor tulajdon ereje által vesse azt ki magából, a mi nem odavalót, mert sajnáltuk a szőlőválogatási költséget — belekevertünk?

Avagy talán ebből válik azaz ugynevezett szűz bor, melyet már születése előtt megfertőztetünk penésszel, piszokkal stb. a bor legnagyobb ellenségeivel. — Az erjedés nem segít az ilyes hibákon, mert ezáltal nem a föld, piszok, penész stb., hanem a mustban lévő czukor és tojásfehérnye lesznek egy bizonyos mennyiségig felemészttve csak. — Igaz ugyan, hogy az erjedés alatt még egyéb vegytani változások is történnek a borban, melyeket itt leírnom igen hosszadalmas lenne, és a támadt szesz a bor fajsúlyát kisebbítvén, a nehezebb földrészek stb. a bor aljára szállnak, s az látszólag megtisztul; de az iz, a szag, melyet ezen nem a borba való, azáltal azonban feloldott piszokrészek okoznak, és a rothadt penészes szőlőkből a borban maradt csirák, az erjedésnek ellentállnak, s fészket képezik számtalan veszedelmes betegségeknek, a melyeket később vagy épenséggel nem, vagy csak is roppant draszticus szerrekl legyőzni, de mindig a bor jósága rovására.

Vannak ugyan hála Isten hazánkban is egyes kivételek, kik már a szőlővessző ültetésénél kezdik a józan ész és előrehaladás által, önnön jobblétök emelésére kitűzött utat követni; de nagyobb része bortermeleinknek, főleg a kisebb birtokosok, elég sajnós, még mindig a mult század sötétségében tapogatódznak.

És mi sajnós következménye van mind ennek? az! hogy a borkereskedő, jobban kezelt bort nem sokat találva, kénytelen azt összevenni úgy mint kapja, rosztat, hibásat és jót vegyest. — A kereskedő

TÁRCZA.

Halottak napján.

Azt sem tudja az ember miként kezdje, annyi fájó és sokoldalú gondolat születik e szomorú ünnepeken együnkben. Pedig a városban s valamint künn a temetőben is, — hol a jobb módúak halottjai pihennek, — a fényűzéssel, a látszat tükröztesével összekötött, mintegy emlékeztetést jelző tárgyak és események, — mindenről inkább tanuskodnak, mint a nemesen érző szív, s az emlékezettel eltelt lélek magasztos ünneperől. A kor, a fényűzés, a divat, az aranyborjú imádás már a legszentebb érzelmek nyilvánulását is megmetyelyezte, de azért kik az utazákon járnak, avagy künn a temetőbe, akaradjuk ellenére minden arra emlékezteti őket; hogy egykor meg kell halniok, azért emlékezzetek a halottakra!

Lehetetlen is, hogy e napon az üres fejű, az érzéketlen, megfásult szívű ember is, kit az egész évről semmi eseménye nem képes gondolkozásra ébreszteni, ne gondolkozzék, mert e sokat mondó napon erejéhez, lelkületéhez képest gondolkozásra van kényszerítve — (tán még azt is meglepi a magába szállás, a nemesebb érzület, ki a rágalmazással keresi mindennapi kenyérét.) A gondolkozás pedig a mellett, hogy a lélek legmagasabb gyönyörre — de az egyetlen ut is arra, mely az embert minden jóra, nagyra és szépre vezet, s a mellett vallásossá és emberbecsülővé teszi a lelket.

Mielőtt a farsangba, a bohóságok phantastikus gyönyörébe s a téli esték csörgő sapkás vigalmaiba berukkulnánk, illő, hogy egy kis komolyabb értekezést, gondolkodást tartsunk a mulandóság fölött, nehogy a hiúságos gyönyörök annyira elkábítsanak, hogy megfeledkezzünk arról, mikép porból lettünk, porrá válunk.

Hogy el ne feledjük miként a legszebbnek hitt palotánk — testünk — melyre némelyek annyi véres veritékkel szerzett csillogó ékszert reá raknak, mintegy kirakat szekrénynek gondolva, — pedig néha árvák, özvegyek és nyomorgók könyei vannak reájuk tapadva, bizony csak porból van, s az a kevély fő, az a pöfeszkedő test, az a lenézéset affectáló arcz — csak hamuvá lesz s ép úgy összeőrlik a férgek milliói, — mint a koldus és szenvedők testeit, elporhadnak még azon piczike, — párnapuha kacskókák is, melyeknek csintalan szorításaik néha örzjögésszerű kábultságba sodorják a hívőket, — csak a szemek tüze, mely egy örökös lángnak látszik röpi el a lélekkel egy jobb hazába, mert nem a szem — hanem lélek ragyog mintegy hirdetve a halhatatlanságot.

Azonban e szent nap emléknél a kis kacskók is imára kulcsolvák, s a szemek, mintegy érezve, mennyi veszedelem és hatalom rejlik fényükben, teljes megadással csukódnak le, átengedvén a világitást a sírok lámpáinak, csak néha-néha hullatnak egy könyvet a síron vagy keresztben nyugvó koszorura, melyet nem a dicsvágy, hanem a szeretet és tiszta emlékezet tetetett az elköltözött porai fölé.

A megkoszorozott sírok hosszú sora, a homályban derengő fény, a látogatók sűrű hullámszája, a csendes, fájdalomserű susogás, egészen lehangolni látszanak az embert, pedig a vigasz ott van a sírontúli feltámadásban, mert a ki teremtett bennünket, az örökké is fölöttünk örökké. A lét e földön csak egy pillanat az örökkévalósághoz képest, azután ott meg is lecedünk szabadulva minden emberi gyarlóságainktól, meg a bizonytalanságtól, ott örökké szeretni fogjuk egymást, pedig ha e földön oly csodaszéri és boldogító a szeretet ereje, minő isteni lehet ott, hol minden földi gyarlóságaitól megszabadultan teljes ereje és tisztaságában ölel át bennünket.

Az elhunytak emlékének napja ez, így tehát meg kellene emlékezni elhunyt jeleseinkről is, különösen

kik megyénk és városunknak egykor oszlopai voltak a közügyek, a nép jólétének előmozdítása és a szenvedő emberiség könnyeinek letörési terein, de lapunk szük kerete nem engedi, de azért emlékeztetünk jelölő oda tesszük hantjaik fölé az emlékezet koszoruját, az áldás és békenyugvás tiszta kívánatával összekapcsolva.

Az emberiség legmagasztosabb ünnepe ez, mert szeretteink, barátaink, kik már egy jobb hazába költöztek — emlékének van szentelve, s minden érzeni tudó szív, s gondolkodni képes lélek néhány magasztos érzelműl átlengett percet áldoz az elhunytaknak. Ez a keresztény, a művelt világ, habár nem egyenlő érzellemmel, de azért általános kegyelettel megült napja. Ez a nap minket is sokra emlékeztet, és mégis csak egyre, — az én halottam nincs odakünn a temetőben, itt van szívemben, azok, a kik künn nyugosznak a hantok alatt, egykor föltámadnak, sirjaikat meglátogatják hátramaradt szeretteik, s emlékeztetükre a fájdalom könyűjét hullatják a már hervadásnak indult sirvirágokra — mig az én halottam nem érdemi meg a kegyeletes emlékezetet, pedig ez nem fog feltámadni soha, a gyűlölet és hitszegés tette reá az első kapa földet, és pedig oly erősen, — hogy az örökkévalóság szemfedele borult reá, a föl nem ébredhetés képében. No de annál szeretőbben, annál gyengédebben ápoltatik általam azon kis nefelejts virág, — mely a sírhalmon nőt, azt hiszem nem rabolják el tőlem — ez egyedüli üdvöm, mert régi közmondás: nem jó a sírhalomról a virágot letépni. A halottak nyugodjanak békével, az élők szeressék egymást, és mi imádkozunk mind a halottak mind az élők üdvéért két nefelejts szem boldogító sugara alatt; ha ugyan megengedik?

Tigram.

megkísérti ugyan, különféle vegyítések és erős derítő szerek által a bor hibáját javítani; de mivel egy akó rossz hibás bor, 10 jót is képes elrontani, a legnagyobb értelem, tapasztaltság és ügyesség mellett is, csak ritkán fog neki sikerülni azt elérni, a mi feladata volna; t. i. borunkkal a világpiacon elnyerni.

Ne csodáljuk tisztelt olvasóim, hogy ily fekete színben látom borászatunkat; de azt a francia borászával összehasonlítva, eléggé fáj hazám iránt előszeretettel teljes szívemnek, ha nem nézhetem másként. Hasonló, de némi tekintetben talán még kedvezőbb éghajlati viszonyok, jó talajunk, s kellőleg zamatos édes szőlőnk mellett, hogy minő nagy a különbség, az eredményt tekintve a francia- és magyar borászat, borkereskedés között, ezt mindenki tudja.

A magyarnak a szüret még most is nagyobb részt csak multság; a francziának dolog, ép úgy mint nálunk az aratás. — A francia már előre komolyan készül a szüretre, mi cigányokról gondoskodunk és vendégekről. — Nálunk minden tehetős szőlősgazdának van szőlőjében présháza és mulató szobája. — Itt pedig első szüreti látogatásom alkalmával alig mertem szememnek hinni, hogy a kisérőim által már távolról Bouzy község szőlőjének mutatott hegyoldal, csakugyan szőlőskert. — Egyetlenegy házat vagy csak gunyhót is vagy fát nem láttam az egész igen terjedelmes hegyen. — A francia ott, hol tapasztalásból tudja, hogy jó bor terem, egy talp alá férő földet sem hágy parlagon heverni.

Őszintén megvallom elszomorodtam e látott és tapasztaltokon, mert önkénytelenül azon gondolat futott át agyamon, hogy az én nemzetem, velem együtt még mindig bölcsőből nézi azt és játszik azzal, a mi a francia nemzet e részén lakó népének, rövid idő alatt oly roppant vagyon szerzett.

Kisérőm egyenesen Jacquesson ur szőlőskertjébe vezetett, hol 28 szedő, mind tiszta csinos kosárral ellátva, szedte a szőlőt, 6 férfi pedig hordta a leszedettet a szőlő végére. Itt 12 nőszemély nemcsak az éretlen szőlőfürtöket választotta el nagy gondnal az érettektől, de még az egyes fürtökről is levágta ollóval a nem odavaló egyes szemeket és felesleges csutát. — Az így kiválasztott hibátlan szőlőfürtökből a java bor, a többi aljából pedig a második harmadrendű bor készül.

A szőlőfürtök a szőlőskertből 1½ vécás vagy még nagyobb kosarakban vitetnek kétkerekű rugonyokkal ellátott kocsikon, az illető birtokosok lakásainál lévő présházakba, hol előleges tiprás nélkül tétetnek roppant nagy s a mieinknél egész más szerkezetű prések alá. Az első négy nyomás után, mely közben a szőlőrákás mindég összéb és összéb igazittatik, lefolyt mustból az elsőrendű bor készül; e négy nyomás után még lefolyó must pedig, azzal mely a kiválasztott kevésbé egészséges szőlőfürtök szintén első négyszeri préseléséből lefoly, a másodrendű, s végül az ez utóbbi szőlőből további préselése után még nyerendő must a harmadrendű bort képezi.

Visszapillantás konstantinápolyi utamra.

Másnap reggel — egy kisebb hajó — Drenkova — szállított bennünket Orsováig, honnan tengelyen harmadfél óra alatt Mehádiára, vagyis a Herkules fürdőkre értünk. Mehádia egy kis jelentéktelen oláh falu lévén alig érdemel említést, de annál inkább az attól oldalt eső világhírű fürdőhelyiség, a Herkules fürdők. Nem szándékom itt a fürdőről hosszabban értekezni: de annyit nem mulaszthatok el megemlíteni, hogy e helyen a természet a művészzel, a véletlen a keresettséggel kezdet fogva annyit szépít, annyi meglepőt és nagyszerűt hozott létre, hogy a vándor e gyönyörű völgyre bukkanva: magát nem a romaiak ősi fürdőjén, — hanem azok elysiumjában képzele. A fürdők és szállodák két sorban emelkedő háza oly ügyesen építve, — hogy azok folyosóin egyik házból a másikba kényelmesen át lehet járni, s így a vendég a fürdőhelyiségeket rossz időben is tető alatt látogathatja. Ujabb épületei, minők a Ferencz József és Rudolf szálloda s a gyógyterem — a pesti redout mintájára — gyönyörű épületek, s a legszigorúbb műizlést is kielégítik. Ha most e lakályos helyiségekhez két oldalt egy-egy óriási hegyláncolatot képzelünk emelkedni, mely helylyel-közvetlenül szirtcsoportozat által megszakított tölde bokrok és fákkal van besűrűsítve, s ezek közt föl a legmagasabb hegyecsúcsig mesterségesen készített járdák, nyugágyak, ülőhelyek és mennyezetekkel ellátva, s aztán a gyönyörű völgyön keresztül egy széles susogó folyót, a Cserna vizét — képzelünk áthömpölyögni, mely szirtkebe ütközve egy helyen meglepő vizesével mulattatja a szemlélőt: úgy van némi fogalmunk a Herkules fürdők regényes fekvéséről, s az idylli tájról, hol azokat az anyatermesztet előidézte. — E minden tekintetben dűsgazdag vidék ásványforrásokkal is bőven meg van áldva; — egy 660 ölnyi kiterjedésű helyen ugyanis 22 ásványforrás buzog föl, melyek 9 rendbeli fürdőt táplálnak,

A must a testesebb bortermő vidékeken az erjesztő hordókba szűrés előtt 24 óra hosszat nagy nyitott kádakban marad, a nehezebb nyálkás, és földrészeknek már erjesztés előtti kiválása végett; könnyebb, vékonyabb bortermő vidékeken azonban a must a présekbe rögtön az erjesztésre szánt 3½ akós hordókba szűretik. — Az erjesztés mindenütt, földszinti roppant nagy helyiségekben történik, különféle hőfok alatt, az egyik termelő jobbnak találja a 10—14 a másik 14—18 hőfok alatti erjesztést. — És mindegyiknek a körülményekhez képest igaza lehet. Mert, noha a főelvekben minden bortermelő, kivall szerencsém volt ez iránt értekezni, egy hitet val; az egyes kisebb és nem annyira lényeges teendőkben, mindegyik többé vagy kevésbé más eljárást követ. — Az erjesztés bevégeztével az egyik kevésbé korábban, a másik később fejt, az egyiknek czukordúsabb a szőleje, a másiké kevésbé az; az egyiknek szőleje egészen délnek fekszik, a másiké nem egészen stb. Ez mind befolyást gyakorol a must és borral mikénti eljárásra; és ép ebben bámultam meg a francia bortermelő ügyességét s alaposágát, a melylyel minden körülményt tekintetbe véve, az éveken át tett pontos jegyzetek által legjobbnak bizonyult utat biztosan látja és követi is.

A francia már must korában igyekszik borának megadni az irányt, a mint azt majdan eladni akarja. Az első lefejtés után, mi többnyire december végén vagy január elején szokott történni, a bort minőségéhez képest vagy rögtön szókták oskoláznai, vagy egyelőre maga fejlődésére bízzák. — Deríteni a francia nagyobb részt csak vizahólyaggal szokott, a szükséghez képest csersavat (tannin) is használva. — Hogy bora kellő szesztartalmu legyen, erről a francia már eleve must korában gondoskodik, az erjedés előtt czukor hozzáadással. — Ha sok a must savtartalma viz hozzáadás által szállítják le, ugyanazon arányban czukrot is téve hozzá. — Megemlítem, hogy a mondottakon kívül ritkán szokott a francia bortermelő bora finomítása végett egyéb szereket használni, de a mit használ, annak a maga nemében a legjobbnak kell lenni, s arra nem sajnál bárminő nagy költséget.

Nagy hordót 10 akón felülit igen keveset látam, s a hol láttam azt csak is a borok vegyítésére és kiegyenlítésére használják. — És magam is czélszerűnek tartom a kisebb hordókat, nemcsak azért, mert könnyebb velők elbánni és tisztán tartani, de főleg azért, mert tapasztalásom alapuló igazság, hogy kisebb hordóban a bor nagyobb felületen lévén a lég befolyásának kitéve, hamarabb is érik. — Azt a hátrányt pedig, hogy kisebb hordóban, ugyanazon helyen kevesebb bort lehet elhelyezni mint nagyobb hordóban, azzal egyenlítik ki, hogy egymás fölé két egész három sort raknak.

A kisebb termelő, nemesebb bortermő vidéken csak az alja szőlejét préseli ki maga, a javát font száma eladja vagy borkereskedőknek, kik e czélra

ott nagyobb présházakkal erjesztő kamarákkal stb. vannak ellátva, vagy nagyobb birtokosoknak. — Így az idén Cramant, Bouzy és Silleryban, szemem látára vették a környékbeli pezsgógyárosok, mint Cliquot, Perrier, Moët és egyebek a szőlőt; kosarankint 40 egész 50 frton ostr. értékben, egy kosárban 120—130 bécsi font lévén. — Négy ily kosár szőlőből, tehát 480—500 bécsi fontból lesz körülbelül 3¼—3½ akó bor, melynek ára a fentebbi szerint 150—180 ostr. értékű forint. Ez roppant nagy ár, s magok a termelők bevallották, hogy ily, de még ehhez közelítő árakat is, soha még e hegyeken nem nyertek szőleik és boraikért. — E mesés árnak oka, egyrészt az idej csekély termés, de főleg a számtalan pezsgógyáros, ki e vidéken letelepedett. Franciaország egyéb bortermő vidékein csekélyebbek az árak, helyenként pedig, hol alsóbrendű borok teremnek, hasonlóak a mi árainkhoz. De a gond, a tisztaság, melylyel a bortermelés kezeltek, kevés kivétellel, hasonló a mondottakhoz mindenütt.

Igen sokat tudnék még felemlíteni, melynek Magyarországon a viszonyokhoz mért észszerű alkalmazása, bizonyosan igen nagy befolyással volna borászatunk emelésére, de erre most időm, s e lap hasábjain hely nincs. — Teljes szándékom azonban, mind azt a mit itt tanultam és tapasztaltam, és még tanulni fogok, s miről napról-napra rendes jegyzőkönyvet vezetek, feladatom befejezése után egy kisebb népszerűbb és egy bővebb kiadásban lelkiismeretesen közzétenni. — És túlboldognak érezném magam, ha itt szorgalommal gyűjtött adataim közhírré tétele által, csak egy parányival is előbbre tolhatnám hazánk borászatát. *Petheő Imre.*

Megyei.

Felhívás valamennyi vallásfelekesetek t. cz. lelkészeihez.

Ámbár a véderőről szóló 1868. évi XL. czikk 43. §-a, valamint az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott ntaítás 11. §-a határozottan rendel, hogy a lelkészek, a hadköteles korban álló ifjakra vonatkozó anyakönyvi kivonatokat minden év okt. havában — az előirt minta szerint — elkészíteni s beszolgáltatni kötelesek; mégis az 1873. évi ujjonczzállítás előmunkálatainak biztosítása érdekében szükségesnek látja e hatóság a t. cz. lelkész urakat kérésre figyelmeztetni, miszerint:

I. Azon hadköteles ifjakról, kik 1853. évi január 1. és december 31. ike között születtek (tekintet nélkül arra, hogy életben vannak-e vagy már elhaltak, és tekintet nélkül megkeresztelésük idejére) a születési és halottas könyvek lelküismeretes átvizsgálása alapján, születési napjuk sora szerint, lajstrom kivonatokat készíten, ezeket községenként elkülönítve, az illető községi előjáróságnak f. é. november 15-ig mulhatlanul átszolgáltatassák.

Megjegyezve, hogy az anyakönyvi kivonatok beszolgáltatása napjáig előfordult halálesetek, az e czélra szánt rovatba, a lelkészek által bejegyzendők.

II. Felhívatnak továbbá a t. cz. lelkész urak, hogy a család értesítőket, nem csupán a felek előadásai

melyek a Herkules forrás kivéve mind kénesek, — többi alkatrészeik között legtulnyomóbb a konyhasó, s valamennyi magas hőmérséklettel bir. Gyógyhatásuk javulva van: idült csuszos bántalmakban; a köszvény főláthatlan alakjaiban; — a görvélykór bizonyos fokában; izületi merevségek és zsugorokban; szélhűdésnél; idült és megrögzött kútegekben stb. — E fürdő kincstári birtok lévén, eddigelő katonai felügyelet alatt állt, s a benne uralkodó rend- és tisztaság tekintetében minden hazai fürdők mintájúl szolgálhat.

E hatalmas fürdők használata által felüdülve s a magyar orvosok és természetvizsgálók fontosabb gyűléseiben résztvéve: odahagytuk a kedves emléktű Mehádiát s visszatértünk Orsovára, hogy másnap a „Kazán“ hajón tova folytassuk utunkat a Vaskapu felé. Megvalljuk a Vaskapu nem elégett ki; mi magas sziklafalakat képzelünk a Dunából kiemelkedni, melyek közt, mint szük sikátorban kellere a hajóknak átsikamlani; lehet, hogy hajdan így volt, de most többé nincs így. Orsován alul számos kisebb-nagyobb — legfőkébb félőlnyi szirtkupok emelkednek ki a Dunából, melyek közül a hajó csak ügyes kormányzattal menekülhet a bizonyos veszély elől. E szirtkupok lassanként mindinkább gyérülnek és kisebbekké lesznek, míg nemsokára végkép elenyésznek. Ez a Vaskapu, mely ezer évig állt utjában hazánk közlekedésének keletfelé, s azt lehetlenné tette, míg Széchenyi István lelkében megvillant a nagy eszme, hogy e szirtket alacsony vízállásnál szét is lehetne robbantani s ekként a hajózást lehetségessé tenni. Az eszmét azonban a nagy fértú csak részben testesíthető meg, mert a vihar, mely nemsokára rák zudult s hazánkat sarkában rázta meg, nem engedte, hogy a nagy művet végkép befejezze.

A Vaskapun áthaladva elénkbe tűnik Turnu Severin, Oláhország másodrendű városa, az első gőzhajótársaság nevezetes telepe, számos osztrák munkással és kereskedővel, kik a város szépítésére nagy befolyással vannak. Turnu Severinen alul állt hajdan Traján

hidja, óriás mű, mely a Dunán emelkedve, annak két partját összekötötte. A hid ugyan elpusztult már, de hatalmas hidfői mindkét parton maig is láthatók.

Ezután nagyobb hajóra „Fridrich“-re költözvén az oláh parton Kalafát, a bolgár parton pedig Widdin városok tűntek föl. Widdin nagy kiterjedésű török város számos minarettel s a Dunára kinyuló várral és erődítésekkel. Widdintől jelentéktelen török falvak következnek, miglen Ruscukot érjük el, mely népes török város (32 ezer lakóssal) várral és kies fekvéssel, hol hajónktól bucsut véve vasutra ültünk, hogy Bulgáriát kettévágva 12 órai gyors utazás után a történeti nevezetességű szomorú Várnát érhesük el. Várna, Várna! nemsoká buzogányos őseink emeletnek meg téged, kiknek sirhalmait amott domborulnak a sikon, de mi is megemlegetünk gyarló utódok, kik egy kínos éjszakát valánk kénytelenek piszkos falaid között tölteni. Őseink csatát vesztettek várad alatt ölve, gyilkolva nyilazó turbános ellenfeleiket: mi is elvesztettük a csatát hiába ölve gyilkolva amaz apró ellenségeinket, melyek éjszakánk nyugalmát tönkretették, de melyeket kiirtanunk nem sikerült, lévén az ő számuk számlálatlan. E csipős vendégek mellé birkafeleggyű zsira-dékul az ételekben, zavaros szürke lé tejeskávé helyett, közös mosdóhely a folyosón toilette asztal gyanánt s mindez egy elsőrangú hotelben: nagy próbára tette mindannyionk élvágját. Mily nagy volt tehát örömünk, midőn másnap reggel azon hír lepett meg, hogy a város előtt egy francia gőzös (Meandre) horgonyoz, mely minthogy a várt Lloyd-gőzös még csak holnap érkezik meg, hajlandó azonnal utnak indulni velünk Konstantinápolyba! Csak utleveleinket láttamoztattuk s rohantunk azonnal a gőzökre, mely kényelmes berendezésű hajón a finom francia konyha csakhamar dús kárpótlást adott a Várnán kiállott kellemetlenségekért.

(Folytatása következik.)